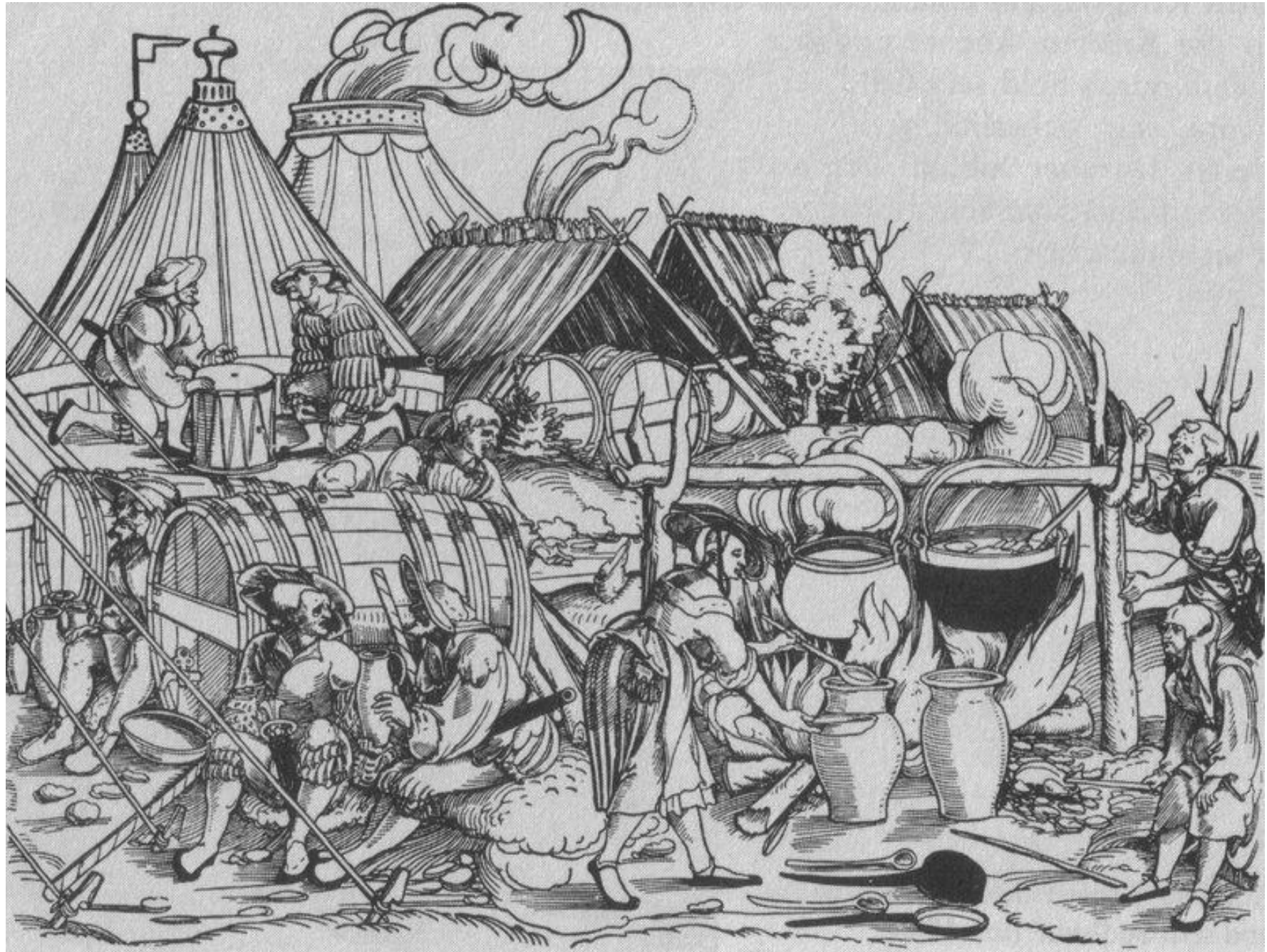

Verfcheidene afbeeldingen
van
**MARKETENTSTERS, WASVROUWEN
EN KAMPVOLGSTERS**
1540 – 1840

[* Dit is een preview. Het volledige document is te groot om op de website te worden geplaatst (16,7 MB). Indien u dit document alsnog zou willen ontvangen, neem dan contact op met ons via de website www.wassenbergh.com.***]**

De prenten

Pagina 1

Legertros, 1^e helft 16^e eeuw

Pagina 2

Kampement van de Landsknechten, met marketentster, 1532

Pagina 3

Duitse marketentster, 1558

Pagina 4

Pieter de Jode,
Soldaat en Marketentster (Cholericus), 1573

Pagina 5

Gilles van Breen, Jonge soldaat en Marketentster, 1585

Pagina 6

Links:
Willem Buytenwech, Kanonnier en Marketentster, 1616
Rechts: Jan van Bijlert, De Marketentster, 1630

Pagina 7

Onbekend, detail van een schilderij van een bivak,
ca. 1630; marketentster en jongen

Pagina 8

Jacques Callot, Les Bohemiens en Marche –
l'avant-garde, 1620

Pagina 9

Jacques Callot, Les Bohemiens en Marche –
l'arriere-garde, 1620

Pagina 10

Jacques Callot, La halte des Bohemiens –
les diseurs de bon aventure, 1620

Pagina 11

Jacques Callot, La halte des Bohemiens –
les apprets du festin, 1620

Pagina 12

Jan Martsen de Jongere,
Marketentster en soldaten, ca. 1640

Pagina 13

Jan Martsen de Jongere, Bivak, ca. 1640

Pagina 14

Jan van Huchtenburg, Bagagetrein, 1680

Pagina 15

Marcellus Laroon, Een Kampement in Vlaanderen, 1707

Pagina 16

Jan van Huchtenburg,
Soldaten aan de maaltijd, ca. 1700 - 1710

Pagina 17

Boven: Jan van Huchtenburg,
Paardenmarkt voor de Cavalerie, 1701
Links onder:
bijschrift bij de prent van de paardenmarkt, 1701
Rechts onder: De Slag bij Malplaquet, 1709;
detail van plunderende vrouw

Pagina 18

Jean-Baptiste Joseph Pater, Troepen tijdens de mars, 1725

Pagina 19

Jean-Baptiste Joseph Pater,
Rustende soldaten en kampvolgers, ca. 1730

Pagina 20

Jean-Baptiste Joseph Pater, de Vivandières te Brest, 1720

Pagina 21

Louis-Nicolas van Blarenberghe,
Militair kampement (Herfst), ca. 1735

Pagina 22

Hogarth, "The March to Finley
(The Guards marching off to Finley Common during the
Jacobite Rising, 1745)", 1749

Pagina 23

Links: onbekend, bivak bij het Beleg van Tournai,
30 april tot 22 mei 1745
Rechts: Edward Penny, de Markies van Granby geeft een
aalmoes aan een soldaat en zijn familie, 3^e versie, 1748

Pagina 24

Edward Penny, de Markies van Granby geeft een aalmoes
aan een soldaat en zijn familie, 2^e versie, 1748

Pagina 25

Details uit twee schilderijen uit de serie "Grenadier
Paintings" van David Morier, ongeveer 1750;
links: een marketentster,
rechts: een baby wordt verschoond in het kamp.

Pagina 26

Onbekende kunstenaar,
"Kampement aan de achterzijde",
uitgegeven door Georg Balthasar Probst omstreeks 1750

Pagina 27

Duitse marketentsters uit de Zevenjarige Oorlog,
1756-1763; boven, v.l.n.r.:
- een soldatenvrouw uit Württemberg;
- een Oostenrijkse marketentster met haar familie;
- een Frankische marketentster bij het Rijkseleger;
- een Pruisische marketentster

Onder, v.l.n.r.:

- een marketentster van de Grenadiers van Mainz,
- Daniel Nicolaus Chodowiecki,
bedelende soldatenvrouw met baby, 1764
- een vrouw met baby in een Engels bivak, 1764

Pagina 28

Links: Oostenrijkse marktentster, 1^e helft 18^e eeuw
Rechts: Soldaat van de Gardes Suisses en marketentster,
2^e helft 18^e eeuw

Pagina 29

Boven: Zicht op het kampement in Hyde Park van het
2nd Light Infantry, West Yorkhsire Militia, 1780
Onder: Mess-tent, kamp in Hyde Park, 1780

Pagina 30

De soldaten maken hun toilet; met wasvrouwen en
kinderen aan het begin van het bivak, Hyde Park 780

Pagina 31

Boven: Kampkeuken, Hyde Park 1780
Onder: "Drumming a Prostitute out of Camp",
Hyde Park 1780

Pagina 32

Boven: Bezoekers aan het kampement in Hyde Park, 1780
Onder: Marktentster, Hyde Park 1780

Pagina 33

Francis Wheatly, Soldaat en lintenverkoopster, op de achtergrond bagagewagens, 1788

Pagina 34

Links: Marktentster uit Siebenburgen van een regiment Huzaren, 1760-1780
Rechts: Bivak van Oostenrijkse infanterie, 1811

Pagina 35

Kobel, Oostenrijks Cavaleriebivak, omstreeks 1790

Pagina 36

Oostenrijkse huzaren met vrouwen, omstreeks 1805

Pagina 37

Legerkamp bij Taiskirchen, nabij Wenen, 1805

Pagina 38

Links: "La Maitresse de Mirabeau-Tonneau, vivandière de l'armée", 1793
Rechts: Langendijk, Franse Vivandiers, 1795

Pagina 39

Twee prenten van Langendijk, voorstellende Franse Cantinières, 1795

Pagina 40

Links: Engelse 'sutler', omstreeks 1800
Rechts: Antoine Pierre Mongin, "Passage de l'armée de réserve dans le défilé d'Albarédo, 21 mai 1800"

Pagina 41

Marktentsterspenningen;
Boven: penningen van vivandières van het Armée des Pyrénées Orientales, 1793

Onder, v.l.n.r.:

- Marktentsterspenning voor een vivandière van de 2e compagnie, Bataillon de Cote d'Or, 1793
- Marktentsterspenning voor een vivandière van het 10ème Régiment des Chasseurs
- Marktentsterspenning voor een "femme de troupe", 1793

Pagina 42

Blanco patent voor een 'vivandière' of een 'blanchisseuse'

Pagina 43

Patent voor een vivandière van het 79ème Régiment d'Infanterie de Ligne, uitgegeven aan Françoise Blanchard door de provoost van het leger in Duitsland op 27 september 1809

Pagina 44

Marie Dauranne, vivandière 51eme Demi-Brigade wordt onderscheiden voor het redden van een soldaat in 1797 met een gouden medaille in de vorm van een kroon, te dragen aan een gouden ketting (prent van na 1815).

Pagina 45 en 46

Prenten van de Gebroeders Sühr, voorstellende Spaanse soldaten van de Divisie "Romana" met hun gezinnen in Hamburg, 1806.

Pagina 47

Gebroeders Sühr, Soldaat van het Regiment Cavalerie "Algarve" en een marketentster, 1806

Pagina 48

Lichte Infanterist van het Regiment "Barcelona" en zijn gezin

Pagina 49

Spaanse Marketentster en muzikant van het Regiment "Catalonie"

Pagina 50

Boven: twee prenten van Klein, lastdieren van marketentsters, 1809

Onder links: tekening van verschillende manieren van het bepakken van lastdieren

Onder rechts: lastdieren met versierde hoofdstellen, detail uit een afbeelding van marketentsters

Pagina 51 en 52

Tekeningen van hoofdstellen en bepakkingen van lastdieren

Pagina 53

Albrecht Adam, detail van een schilderij van Beierse troepen met op de voorgrond een marketentster te paard, 1812

Pagina 54

Württembergse artillerie en treintroepen, met marketentster te paard, 1812

Pagina 55

Prenten van Bacler d'Albe Louis-Albert-Ghislain uit 1818;
Links: Françoise, cantinière van het 88ème Régiment d'Infanterie, verzorgt een gewonde soldaat
Rechts: Franse troepen trekken door de Ardèche, aan het hoofd een marketentster

Pagina 56

Links: Bacler d'Albe Louis-Albert-Ghislain, het bereiden van de maaltijd in het bivak

Rechts: Beyer, soldaat en vivandière, 1813

Pagina 57

Links: Cathérine Baland, vivandière van het 95ème Régiment d'Infanterie de Ligne, in de slag bij Chiclana,

5 mei 1811; detail van het schilderij van Louis-Francois Lejeune uit 1819

Rechts: Faber du Faur, marketentster te paard, 1812

Pagina 58

Links: Oostenrijkse huzaar en marketentster, 1813

Rechts: Russische soldaten en marketentster, 1814

Pagina 59

Links: Martinet, Grenadier van de Garde en vivandière, ca. 1812

Rechts: Opitz, Saksische soldaten en marketentster, 1812

Pagina 60

Franse troepen worden overvallen door kozakken; op de voorgrond een gesneuvelde marketentster, 1813

Pagina 61

Links: Louis Moritz, Franse soldaat en zijn vrouw, detail van: "Kozakkennachtlager", ca. 1813

Rechts: Schotse soldaat en zijn gezin tijdens de bezetting van Parijs, 1815

Pagina 62

Afbeeldingen van marketentsters en andere kampvolgsters;

Boven, v.l.n.r.:

- detail van een prent van Klein, Franse troepen met een marketentster, 1812;

- Geissler, Franse troepen en marketentster, 1806;
marketentster op haar ezel, 1806

Onder, v.l.n.r.:

- Geissler, Franse troepen en marketentster in Leipzig, 1813;

- Engelse marketentster, 1815;

- Louis Philibert Debucourt, karabinier en kampvolgster, detail van een prent van de Nederlandse Cavalerie in het Bois de Boulogne, juli 1815"

Pagina 63

Prenten van Langendijk, 1816; v.l.n.r.:

- een infanterist en een zoetelaarster;

- een sappeur der infanterie en een zoetelaarster;

- een artillerist en een marketentster

Pagina 64

Julius Carl Schulz -

Preußische Soldaten bei einem Biwak - 1816

Pagina 65

Franse kurassiers rusten uit tijdens een manoeuvre, 1820

Pagina 66

Links: Marketentster in het bivak van het Bataljon Infanterie Nationale Militie nr. 13, ca. 1820 (detail)

Rechts: Marketentsters, detail van: Anthonie Constantijn, de "Markententster", 1825

Pagina 67

Links: J.J. Eeckhout, detail van het schilderij "Oorlogsleed" uit 1826, marketentster met baby

Rechts: "Treurende Marketentster"

(onbekende kunstenaar), ca. 1830

Pagina 68

Marketentsters en soldaten, detail van: J.H. Vernet, "Het Legerkamp bij Rijen", 1831

Dit is een bijlage bij "Hoeren, Haagers en Hekkelaars - Ideeën voor uitbeeldingen van burgers uit de lagere sociale klasse, 1750-1815"

Dit is een uitgave van de vereniging "Wassenbergh", www.wassenbergh.com

Marc Geerdink-Schaftenaar, Julianadorp, juni-augustus 2010

Versie 3, april 2016